

MALMÖ HÖGSKOLA

Languages on this page: ISSN 1652-7224 ::: Publicerad den 9 mars 2011
Utskriftsvänlig pdf-fil[Läs mer om idrott och genus på idrottsforum.org](#)[Läs mer om olympiska spel på idrottsforum.org](#)[Läs mer idrottshistoria på idrottsforum.org](#)

En god vän som fick se Caroline Symons' bok *The Gay Games: A History* (Routledge) på redaktionen uttryckte sin skepsis inför det faktum att olika grupper skapar sina egna olympiadliknande arrangemang – "De kan väl vara med i de vanliga olympiska spelen? Varför ska de ha sina egna spel?" Frågan är möjligen berättigad, men väldigt lätt att besvara om man betänker vad det är för en grupp det handlar om. Homosexuella och transpersoner hade vid 1980-talets ingång på många håll (om än inte överallt) i USA just sluppit lyda under lagar som kriminaliserade deras sexuella läggning, men gruppens position i samhället var prekär, och i den homosexuella frigörelsens hemort, San Francisco, var det många som funderade på olika strategier att väcka uppmärksamhet och medvetenhet kring HBT-frågorna. Stadens berömda Pride Parade hade då under ett decennium framgångsrikt hävdat HBT-personers rätt att öppet visa sin sexuella läggning; nu skulle nya initiativ tas. Sedan de första gayspelen 1982 har ytterligare sju arrangemang genomförts, och grundaren Tom Waddells – som kom sexa i tiokampen i sommarspelen 1968 – tankar bakom initiativet till spelen, att låta bögar och lesbiska utöva elitsport utan att behöva smyga med sina sexuella preferenser, samt att stärka gayfolkets identitet och självuppfattning och att visa resten av världen att de finns och att de är många, har i största möjliga utsträckning realiserats. Björn Sandahl har läst Symons historik över Gay Games för vår räkning, och han konstaterar att den trots vissa brister utgör ett viktigt bidrag till den idrottshistoriska forskningen.

Gay Olympics – för magstarkt för IOK

Björn Sandahl

Södertörns högskola

*Caroline Symons***The Gay Games: A History**

302 sidor, inb.

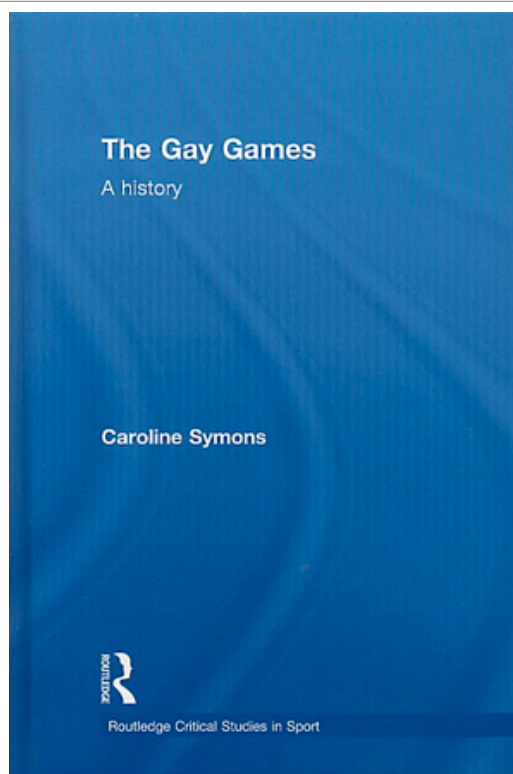
Abingdon, Oxon: [Routledge](#) 2010

(Routledge Critical Studies in Sport)

ISBN 978-0-415-47296-8

Forskning om större idrottsevenemang fokuserar ofta det extravaganta, storslagna och flärdfulla. Det är väl knappast meningsfullt att förvånas av detta givet den moderna elitidrottens karaktär. De olympiska spelen får i många fall betraktas som epicentrumet för den ständigt pågående kommersialisering som idag präglar i stort sätt all idrott på elitnivå, och liksom i många liknande fall leder detta till spillover-effekter där den symbol som spelen utgör används som symbol även för mer specifika grupper. Två exempel på detta är Paralympics och Gay Games. Det är just det senare evenemanget som nu blivit föremål för en historisk studie av Caroline Symons, genusforskare vid Victoria University, Australien.

För dem av er som inte stiftat närmre bekantskap med evenemanget så är *The Gay Games* ett idrottsevenemang inriktat mot HBT-rörelsen efter

förebild från de olympiska spelen. Gay Games har arrangerats vart fjärde år sedan starten i San Francisco 1982. Namnet fastställdes efter en kontrovers med den Internationella olympiska kommittén, som inte tillät det ursprungliga förslaget The Gay Olympics. Spelen är, trots namnet, öppna för alla som vill delta oavsett sexuell läggning.

The Gay Games har ett tydligt historiskt anslag och gör anspråk på att berätta historien om hur spelen kommit att bli ett evenemang som omsätter många miljoner dollar och, som det skrivs i bokens inledning, blivit "one of the largest and most significant international institutions for gay and lesbian people". Studien inleds 1980, då den process som skulle leda till att spelen skapades kan sägas ha inletts, och går fram till 2006 då de sjunde Gay Games arrangerades i Chicago. Upplägget är i huvudsak klassiskt kronologiskt. Studien inleds med ett kapitel som positionerar innehållet och redogör för de metodologiska utgångspunkterna för arbetet. Noterbart här är att författaren, vid sidan av klassisk arkivforskning och muntliga källor, också använder sig av etnografisk deltagarobservation. Metoden, som huvudsakligen går ut på att vinna förtroendet med undersökningsobjekten genom att närvara över en längre tid i deras naturliga miljö, har här fått komplettera övriga metoder under de tolv år (!) som författaren arbetat med projektet. Författaren för också ett kritiskt resonemang om de, uppenbara, problem som denna metodik kan medföra, vilket känns välgörande.

I kapitel två får vi möta Tom Waddell, grundare av Gay Games, och genom Waddells livsöde ges en bild av hur konflikten mellan sexuell läggning och maskulinitet kom att sätta agendan för homosexuella idrottare under 1900-talets andra hälft. Här ges också en problematiserande bild av hur idrotten traditionellt kopplats till normativa strukturer och traditionella mansideal. Därefter följer en kronologisk redogörelse för de Gay Games som arrangerats fram till och med 2006. I kapitel tre berättas bakgrunden till hur spelen blev till och om den konflikt om spelens namn vilken ledde till att ordet "Olympics" fick ersättas av "Games". Vidare ges en redogörelse för The Gay Games I i San Francisco.

” Vid denna tid hade HIV och AIDS utvecklats till ett problem som gavs stor uppmärksamhet i alla delar av samhället, och spelen kom av naturliga skäl att präglas av denna problematik.

I kapitel fyra står Gay Games II i fokus, arrangerade 1986 återigen i San Francisco. Vid denna tid hade HIV och AIDS utvecklats till ett problem som gavs stor uppmärksamhet i alla delar av samhället, och spelen kom av naturliga skäl att präglas av denna problematik. Detta särskilt då spelens upphovsman, Tom Waddell, diagnostiserades med sjukdomen endast två veckor innan Gay Games II inleddes och avled året därpå. Spelen, som ytterst initierats för att skapa ökad förståelse mellan personer med olika sexuell läggning, kom här att få kämpa emot en epidemi som vid tidpunkten i hög grad förknippades med just homosexuella. Kapitel fyra blir särskilt intressant då flera av bokens huvudteman: idrottsevenemanget, viljan att närma sig den icke-homosexuella världen och de fördomar som HBT-rörelsen konstant tvingas bemöta, genom AIDS-epidemin sammanstrålade mitt under spelens gång.

Därefter följer tre kapitel vilka kan sägas handla om hur Gay Games mognar och börjar anta klassiska drag för internationella idrottsevenemang. I kapitel fem diskuteras internationaliserings- och kommersialiseringsprocessen av spelen i samband med de tredje Gay Games, de första som inte arrangerades i San Francisco, utan i Vancouver, Kanada. Både antalet deltagare och antalet grenar ökade samtidigt som idrottare från alltfler länder deltog i spelen. Här började spelen också anta drag lika andra idrottsevenemang med allt större medial uppmärksamhet och allt större spektakelkaraktär, något som skulle bli tongivande för följande Gay Games. Denna process når sin mognad vid Gay Games IV i New York 1994, som för samtiden betraktades som de största, mest kommersialiserade och mest medialiserade spelen så långt i rörelsens historia. Denna process fortsätter med Gay Games V i Amsterdam 1998, vilka innehöll ett uppmärksammat kulturprogram och ett program för mänskliga rättigheter.

I kapitel åtta följs Gay Games VI, vilket arrangerades i Sydney 2002. I detta kapitel står organisatoriska och ekonomiska frågor i fokus. Under dessa spel upplevde organisationen ett antal problem och spelen avslutades dessutom med stora underskott. Med sitt fokus på det mer praktiska och verksamhetsnära blir kapitlet ett av de mindre intressanta i relation till de tidigare, där spelen istället nära förknippats med processer och konflikter som egentligen haft sin utgångspunkt utanför idrottsevenemanget men accentuerats av detsamma.

I kapitel nio bryts den kronologiska berättelsen för ett kapitel som analyserar de huvudsakliga problemområden avseende sexualitet och genusfrågor till vilka The Gay Games tvingats förhålla sig sedan de skapades. Greppet känns välgörande och bryter den annars relativt programmatiska framställningen. Här ges också en serie exempel på hur dessa frågor hanterats inom ramen för de spel som hittills arrangerats. Detta grepp är dock tillfälligt och i kapitel tio är vi återigen tillbaka i kronologin, denna gång med det sista spelet som omfattas av studien – Gay Games VII i Chicago 2006. Här beskrivs hur spelen förändrades efter Sydney tillsammans med en organisations-twist angående var spelen skulle äga rum. En intressant notering är att de två sista kronologiska kapitlen fokuserar avsevärt mer på det praktiska än de tidigare, kanske för att de är så närstående i tid att det som de kommer känneteckna för framtiden ännu inte utkristalliserat sig. Eller kanske för att rörelsen genom att anta traditionella drag från spektakelidrotten delvis är på väg att förlora sin ideologiska sprängkraft. Iakttagelsen bör nog inte överskattas, men kommenteras inte av författaren. Studien avslutas med ett sammanfattande analytiskt kapitel enligt sedvanlig modell.

Vid en första anblick verkar *The Gay Games* vara en berättelse om ett idrottsevenemang, och stundtals är den just det. I sina bästa stunder kommer dock berättelsen om spelen istället att bli en berättelse om centrala moment i HBT-rörelsens historia, projicerad via spelen. Det är först när Gay games blir en symbol för en pågående omförhandling av det samhälleliga kontraktet som spelens betydelse framgår och där den moderna tävlingsidrottens roll som normskapare och normbrytare på allvar framträder. Anmärkningsvärt är att det, med undantag för kapitel fyra, är i de kapitel där det kronologiska upplägget frångås som detta framträder tydligast. Därigenom kan man fråga sig om den valda dispositionen, med kronologiskt berättande, egentligen gör denna studie en otjänst och att ett mer tematiskt upplägg hade varit att föredra. Oavsett vilket går det inte att komma ifrån att Caroline Symons genom *The Gay Games* riktar strålkastaren mot en marginaliserad och sällan belyst del av den moderna kommersiella idrottens historia och därigenom påvisar hur den fungerar som normerande för andra aspekter av samhället på ett sätt som traditionella studier av den moderna globaliserade idrotten sällan gör.

© Björn Sandahl 2011.

 [Hitta bästa pris på boken hos Prispallen.se](#)

 [Kjøp boken fra Capris.no](#)

 [Sammenlign priser på bogen hos Pensum.dk](#)

 [Buy this book from Amazon.co.uk](#)

 [Buy this book from Amazon.com](#)